Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

1 päivänä kesäkuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa — Puitepäätös 2002/584/YOS — Eurooppalainen pidätysmääräys — 8 artiklan 1 kohdan c alakohta — Velvollisuus sisällyttää eurooppalaiseen pidätysmääräykseen tietoja, jotka koskevat ”pidätysmääräyksen” olemassaoloa — Aikaisemman ja eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä erillisen kansallisen pidätysmääräyksen puuttuminen — Seuraus

Asiassa C-241/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Curtea de Apel Cluj (Clujin muutoksenhakutuomioistuin, Romania) on esittänyt 22.5.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 25.5.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, joka koskee sellaisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa, jonka kohteena on

Niculaie Aurel Bob-Dogi,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit C. Toader, A. Rosas, A. Prechal (esittelevä tuomari) ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: hallintovirkamies L. Carrasco Marco,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 20.1.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Romanian hallitus, asiamiehinään R. Radu, A. Buzoianu ja R. Mangu,

— Unkarin hallitus, asiamiehinään M. Z. Fehér, G. Koós ja M. M. Tátrai,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään G. Eberhard,

— Euroopan komissio, asiamiehinään W. Bogensberger ja I. Rogalski,

kuultuaan julkisasiamiehen 2.3.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: romania.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1, oikaisu EUVL 2006, L 279, s. 30), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24; jäljempänä puitepäätös), 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty eurooppalaisen pidätysmääräyksen, jonka Mátészalkai járásbíróság (Mátészalkan alioikeus, Unkari) on antanut 23.3.2015 Niculaie Aurel Bob-Dogista, täytäntöönpanon yhteydessä Romaniassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Puitepäätöksen johdanto-osan viidennestä kahdeksanteen ja kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) Unionille asetettu tavoite tulla vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi johtaa EU:n jäsenvaltioiden välisen, rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen poistamiseen ja sen korvaamiseen oikeusviranomaisten välisillä luovuttamisjärjestelyillä. Lisäksi uusien ja yksinkertaisempien järjestelyjen käyttöönotto rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi tuomioiden täytäntöönpanoa ja syytteeseen asettamista varten rikosasioissa tekee mahdolliseksi poistaa nykyiset monimutkaiset ja aikaa vievät luovuttamismenettelyt. Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella on aiheellista korvata jäsenvaltioiden tähänastiset perinteiset yhteistyösuhteet rikosoikeudellisten päätösten, sekä ennen tuomiota annettujen että lopullisten, vapaan liikkuvuuden järjestelmällä.

(6) Tässä puitepäätöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.

(7) Koska tavoitteena olevaa, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13 päivänä joulukuuta 1957 tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuvan monenvälisen luovuttamisjärjestelmän korvaamista ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden yksipuolisin toimin, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, neuvosto voi toteuttaa toimenpiteitä [EU] 2 artiklassa tarkoitetun ja [EY] 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä puitepäätöksessä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.

(8) Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevia päätöksiä on valvottava riittävästi, mikä merkitsee sitä, että sen jäsenvaltion oikeusviranomaisen, jossa etsitty henkilö on otettu kiinni, on tehtävä päätös henkilön luovuttamisesta.

– –

(10) Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen – –”

4 Puitepäätöksen 1 artiklassa, jonka otsikkona on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen määritelmä ja velvollisuus panna se täytäntöön”, säädetään seuraavaa:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa [EU] 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

5 Puitepäätöksen 3, 4 ja 4 a artiklassa mainitaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen ehdottomat ja harkinnanvaraiset perusteet.

6 Puitepäätöksen 8 artiklan, jonka otsikkona on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen sisältö ja muoto”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä on liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti esitettyinä seuraavat tiedot:

– –

c) ilmoitus siitä, onko olemassa täytäntöönpanokelpoinen tuomio, pidätysmääräys tai muu vastaava täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös, joka kuuluu 1 ja 2 artiklan soveltamisalaan;

– –”

7 Puitepäätöksen 15 artiklan, jonka otsikkona on ”Luovuttamispäätös”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimittamat tiedot eivät riitä, jotta se voisi tehdä päätöksen luovuttamisesta, se pyytää toimittamaan kiireellisesti erityisesti 3–5 ja 8 artiklan osalta tarvittavat lisätiedot ja voi asettaa tietojen saamiselle määräajan ottaen huomioon tarpeen noudattaa 17 artiklassa vahvistettua määräaikaa.”

Romanian oikeus

8 Kansainvälisestä oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa 28.6.2004 annetulla lailla nro 302/2004 (legea numărul 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală), sellaisena kuin se oli voimassa pääasiassa kyseessä olevien tekojen ajankohtana (Monitorul Oficial al României, I osa, nro 377, 31.5.2011), on tarkoitus panna muun muassa puitepäätös täytäntöön.

Unkarin oikeus

9 Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä rikosasioissa vuonna 2012 annetun lain nro CLXXX. (az Európai Unió tagállamival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény; Magyar Közlöny 2012/160) 25 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1) Jos epäiltyä vastaan on aloitettava rikosoikeudellinen menettely, tuomioistuimen on annettava välittömästi eurooppalainen pidätysmääräys hänen ottamisekseen kiinni missä tahansa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ja hänen luovuttamisekseen sillä edellytyksellä, että tämä on rikoksen vakavuuden johdosta perusteltua – –

– –

7) Eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisala ulottuu myös Unkarin alueelle.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

10 Mátészalkai járásbíróság (Mátészalkan alioikeus) antoi 23.3.2015 eurooppalaisen pidätysmääräyksen Romanian kansalaisesta Niculaie Aurel Bob-Dogista sellaisen rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä, joka oli aloitettu häntä vastaan Unkarissa 27.11.2013 tapahtuneesta ja ”vakavan ruumiinvamman aiheuttamiseksi” luokiteltavissa olevasta teosta.

11 Teossa on kyse yleisellä tiellä sattuneesta liikenneonnettomuudesta, josta Bob-Dogin katsotaan olevan vastuussa ohjaamansa kuorma-auton ylinopeuden takia ja joka aiheutti onnettomuuden yhteydessä mopolla ajaneelle Unkarin kansalaiselle Katonalle useita murtumia ja vammoja.

12 Schengenin tietojärjestelmään syötettiin 30.3.2015 pääasiassa kyseessä olevaa eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva kuulutus.

13 Bob-Dogi otettiin 2.4.2015 kiinni Romaniassa, ja hänen säilöön ottamisensa jälkeen hänet tuotiin Curtea de Apel Clujiin (Clujin muutoksenhakutuomioistuin, Romania), jotta tämä tuomioistuin lausuisi hänen saattamisestaan tutkintavankeuteen ja hänen luovuttamisestaan Unkarin oikeusviranomaisille.

14 Mainittu tuomioistuin hylkäsi samana päivänä antamallaan määräyksellä syyttäjäviranomaisen sille tekemän esityksen Bob-Dogin tutkintavankeudesta ja määräsi hänet vapautettavaksi välittömästi kuitenkin niin, että hän olisi tuomioistuimen toteuttamassa valvonnassa aluksi 30 päivää; tätä valvontaa on sittemmin jatkettu.

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että pääasiassa kyseessä olevan eurooppalaisen pidätysmääräyksen b kohdassa, jonka otsikkona on ”Pidätysmääräyksen perusteena oleva päätös”, on maininta ”syyttäjäviranomainen Nyíregyházi járásbíróságissa [(Nyíregyházan alioikeus, Unkari)], K.11884/2013/4” ja että pidätysmääräyksen b kohdan 1 alakohdassa, jonka mukaan on ilmoitettava pidätysmääräys tai vaikutukseltaan vastaava tuomioistuimen päätös, viitataan ”Mátészalkai járásbíróságin [(Mátészalkan alioikeus)] antamaan eurooppalaiseen pidätysmääräykseen nro 1.B256/2014/19-II, joka ulottuu myös Unkarin alueelle ja on siis myös kansallinen pidätysmääräys”.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lisäksi, että siltä osin kuin kyse on pääasiassa kyseessä olevan kaltaisesta tilanteesta, jossa eurooppalainen pidätysmääräys perustuu itseensä eikä siitä erilliseen ja aikaisemmin annettuun kansalliseen pidätysmääräykseen, romanialaiset tuomioistuimet eivät ole yksimielisiä tällaisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella toteutettavista toimenpiteistä.

17 Enemmistökannan mukaan tällaisessa tilanteessa on erotettava toisistaan muodolliset edellytykset ja aineelliset edellytykset ja hylättävä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanopyyntö sillä perusteella, ettei eurooppalaisella pidätysmääräyksellä voida korvata kansallisen pidätysmääräyksen tai täytäntöönpanokelpoisen tuomioistuinratkaisun puuttumista.

18 Toiset tuomioistuimet ovat kuitenkin hyväksyneet eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanopyynnön sillä perusteella, että lailliset edellytykset olivat täyttyneet, koska eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneet oikeusviranomaiset olivat todenneet nimenomaisesti, että annettu eurooppalainen pidätysmääräys oli myös tällaisen pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännössä tarkoitettu kansallinen pidätysmääräys.

19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo tältä osin, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanomenettelyn yhteydessä päätöksen, joka on täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen tunnustettavana, on oltava kansallinen oikeudellinen päätös, jonka toimivaltainen viranomainen on antanut eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion rikosprosessisääntöjen mukaisesti.

20 Mainitun tuomioistuimen mielestä eurooppalaisen pidätysmääräyksen ja kansallisen pidätysmääräyksen välillä on perustavanlaatuisia eroja. Niinpä se katsoo muun muassa, että eurooppalainen pidätysmääräys annetaan täytäntöönpanojäsenvaltion alueella olevan rikoksesta epäillyn tai tuomitun henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi, kun taas kansallinen pidätysmääräys annetaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion alueella olevan henkilön kiinni ottamiseksi.

21 Eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen perustuu ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan lisäksi pidätysmääräykseen tai rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen, kun taas kansallinen pidätysmääräys annetaan sellaisten edellytysten ja tilanteiden perusteella, joita nimenomaisesti säännellään pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion rikosprosessioikeudessa.

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kansallisen pidätysmääräyksen puuttuessa henkilöä ei voida ottaa kiinni ja pitää pidätettynä ja ettei voida hyväksyä, että eurooppalainen pidätysmääräys ”muuntuisi” kansalliseksi pidätysmääräykseksi etsityn henkilön luovuttamisen jälkeen. Tällainen tulkinta olisi lisäksi unionin oikeudessa taattujen perusoikeuksien vastainen.

23 Kyseinen tuomioistuin päättelee tästä, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen on perustuttava tällaisen pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion rikosprosessisäännösten mukaisesti annettuun kansalliseen pidätysmääräykseen eli eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä erilliseen määräykseen.

24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lopuksi, että puitepäätöksessä tarkoitettujen harkinnanvaraisten tai ehdottomien kieltäytymisperusteiden ohella tuomioistuinkäytäntö osoittaa, että on olemassa muita implisiittisiä kieltäytymisperusteita. Näin on sen mukaan muun muassa silloin, kun eurooppalaisen pidätysmääräyksen aineelliset tai muodolliset edellytykset eivät täyty, mistä on kyse muun muassa silloin, kun tällaisen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ei ole annettu kansallista pidätysmääräystä; tällainen tilanne on kyseessä pääasiassa.

25 Näin ollen Curtea de Apel Cluj (Clujin muutoksenhakutuomioistuin) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaa sovellettaessa katsottava, että ilmaisulla ’onko olemassa –– pidätysmääräys’ tarkoitetaan kansallista pidätysmääräystä, joka on annettu eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion prosessisäännösten mukaisesti ja joka on siis eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä erillinen?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko kansallisen pidätysmääräyksen puuttuminen implisiittinen peruste kieltäytyä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta?”

Oikeudenkäyntimenettely unionin tuomioistuimessa

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyysi unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklassa määrätyn kiireellisen ennakkoratkaisumenettelyn soveltamista.

27 Kyseinen tuomioistuin totesi pyyntönsä tueksi muun muassa, ettei Bob-Dogi ole tällä hetkellä vangittuna mutta että hän on tuomioistuimen toteuttamassa valvonnassa, jossa myös on kyse yksilönvapautta rajoittavasta toimenpiteestä.

28 Unionin tuomioistuin päätti 4.6.2015 esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan, ettei pyyntöä ollut syytä hyväksyä.

29 Unionin tuomioistuimen presidentti myönsi 30.6.2015 tekemällään päätöksellä asian käsittelylle etusijan työjärjestyksen 53 artiklan 3 kohdan nojalla.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että tähän säännökseen sisältyvä käsite ”pidätysmääräys” on ymmärrettävä niin, että sillä tarkoitetaan eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä erillistä kansallista pidätysmääräystä.

31 Aluksi on palautettava mieleen, että puitepäätöksen tavoitteena on, kuten erityisesti sen 1 artiklan 1 ja 2 kohdasta sekä sen johdanto-osan viidennestä ja seitsemännestä perustelukappaleesta ilmenee, korvata rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13.12.1957 tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuva monenvälinen luovuttamisjärjestelmä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen perustuvilla oikeusviranomaisten välisillä rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamisjärjestelyillä tuomioiden täytäntöönpanoa tai syytetoimenpiteitä varten (tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 75 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Ottamalla käyttöön uusi yksinkertaistettu ja tehokkaampi järjestelmä rikoslain rikkomisesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi puitepäätöksellä pyritään helpottamaan ja nopeuttamaan oikeudellista yhteistyötä, jotta voitaisiin myötävaikuttaa sellaisen unionille asetetun tavoitteen toteutumiseen, jonka mukaan siitä tulee vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue, sen vankan luottamuksen perusteella, jonka on vallittava jäsenvaltioiden välillä (tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 76 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Vastavuoroisen tunnustamisen periaate, johon eurooppalaisen pidätysmääräyksen järjestelmä pohjautuu, perustuu itse jäsenvaltioiden keskinäiseen luottamukseen siihen, että niiden kansalliset oikeusjärjestykset kykenevät takaamaan niiden perusoikeuksien yhdenveroisen ja tehokkaan suojan, jotka on tunnustettu unionin tasolla ja erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Lopuksi on muistutettava, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan noudattaminen velvoittaa, kuten sen 51 artiklan 1 kohdasta ilmenee, jäsenvaltioita ja näin ollen niiden tuomioistuimia, kun ne soveltavat unionin oikeutta, ja näin on kun pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen ja täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen soveltavat puitepäätöksen täytäntöön panemiseksi annettuja kansallisia säännöksiä (ks. vastaavasti tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 84 kohta).

35 Puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa, jonka tulkinta on nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön kohteena, säädetään, että eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä on oltava sen liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti esitettyinä tietoja siitä, onko olemassa ”täytäntöönpanokelpoinen tuomio, pidätysmääräys tai muu vastaava täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös, joka kuuluu [puitepäätöksen] 1 ja 2 artiklan soveltamisalaan”.

36 Nämä tiedot on mainittava puitepäätöksen liitteenä olevan lomakkeen b kohdassa, jonka otsikkona on ”Pidätysmääräyksen perusteena oleva päätös” ja jonka 1 alakohdassa säädetään, että on mainittava ”pidätysmääräys tai vaikutukseltaan vastaava tuomioistuimen päätös”.

37 Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa – jossa on viitteitä siitä, että etsitty henkilö oli jo Unkarin alueen ulkopuolella, kun eurooppalainen pidätysmääräys annettiin – on niin, että mainitussa jäsenvaltiossa sovelletaan niin sanottua ”yksinkertaistettua” menettelyä.

38 Tässä käytännössä on kyse sen mahdollistamisesta, että eurooppalainen pidätysmääräys voidaan antaa suoraan antamatta ensin kansallista pidätysmääräystä.

39 Tällöin eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä puitepäätöksen liitteenä olevan lomakkeen b kohdan 1 alakohdassa tehdään maininta asianomaisesta eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä, ja tähän tietoon liitetään tarvittaessa maininta, jonka mukaan kyseisen määräyksen soveltamisala ulottuu myös Unkarin alueelle ja eurooppalainen pidätysmääräys on siis myös kansallinen pidätysmääräys.

40 Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee lisäksi, että Unkarin oikeuden mukaan kyseinen käytäntö perustuu Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä rikosasioissa vuonna 2012 annetun lain nro CLXXX. 25 §:n 7 momenttiin, jonka mukaan eurooppalainen pidätysmääräys on pätevä myös Unkarin alueella.

41 Niinpä on selvitettävä, onko tällainen käytäntö, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, puitepäätöksen sanamuodon ja tarkoituksen ja erityisesti puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukainen.

42 Tässä yhteydessä on todettava, että vaikkei puitepäätöksessä ole määritelmää sen 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaan sisältyvästä ilmaisusta ”pidätysmääräys”, käsite ”eurooppalainen pidätysmääräys” määritellään puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohdassa siten, että sillä tarkoitetaan ”oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten”.

43 Juuri tätä käsitettä ”eurooppalainen pidätysmääräys” käytetään järjestelmällisesti puitepäätöksen nimikkeessä, johdanto-osan perustelukappaleissa ja artikloissa kyseistä 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaa lukuun ottamatta, mikä antaa ymmärtää, että tämä viimeksi mainittu säännös koskee muuta pidätysmääräystä kuin eurooppalaista pidätysmääräystä, jota tarkoitetaan kaikissa muissa puitepäätöksen säännöksissä, ja että siinä siis voi olla kyse vain kansallisesta pidätysmääräyksestä.

44 Tällainen tulkinta saa tukea myös puitepäätöksen liitteenä olevan lomakkeen b kohdan sanamuodosta, erityisesti ilmaisusta ”Pidätysmääräyksen perusteena oleva päätös”; lomakkeeseen viitataan nimenomaisesti puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa, ja se on siis otettava huomioon puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan tulkinnassa, koska kyseinen ilmaisu vahvistaa sen, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen on perustuttava oikeudelliseen päätökseen, mikä tarkoittaa sitä, että kyse on päätöksestä, joka on erillinen kyseisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista koskevasta päätöksestä.

45 Lisäksi on huomattava, että vaikka Unkarin oikeusviranomaiset ovat tarkoittaneet niin sanottua ”yksinkertaistettua” menettelyä koskevan käytännön poikkeukseksi, jota sovelletaan vain siinä tilanteessa, jossa on viitteitä siitä, että eurooppalaista pidätysmääräystä annettaessa etsitty henkilö oli jo Unkarin alueen ulkopuolella, puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan sanamuoto ei sisällä mitään sellaista tietoa, jonka mukaan mainitun säännöksen mukaisesta vaatimuksesta olisi sallittua poiketa erityisesti kyseisessä tilanteessa.

46 Nämä erilaiset sanamuotoon liittyvät seikat vahvistavat sen, että puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaan sisältyvä käsite ”pidätysmääräys” tarkoittaa vain kansallista pidätysmääräystä, joka on ymmärrettävä siten, että siinä on kyse oikeudellisesta päätöksestä, joka on eurooppalaisen pidätysmääräyksen perustana.

47 Sen sijaan päinvastainen tulkinta – jonka mukaan kyseinen käsite olisi ymmärrettävä yleisluonteiseksi ja sen olisi katsottava sisältävän kaikentyyppiset pidätysmääräykset, mukaan luettuna eurooppalainen pidätysmääräys – siltä osin kuin tulkinta merkitsee, että olisi riittävää, että eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä tyydytään tekemään pelkkä ”viittaus tähän määräykseen itseensä”, jolloin loppujen lopuksi se voisi perustua itseensä, on hylättävä, koska se on myös omiaan viemään puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetyltä edellytykseltä kaiken itsenäisen ulottuvuuden ja siten sen hyödyllisyyden.

48 Tästä seuraa myös, että puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaan sisältyvää ilmausta ”tai muu vastaava täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös” ei voida ymmärtää siten, että siinä viitattaisiin eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista koskevaan päätökseen.

49 Lisäksi puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan tulkinta, jonka mukaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen on välttämättä perustuttava tästä määräyksestä erilliseen kansalliseen oikeudelliseen päätökseen, joka tehdään mahdollisesti kansallisena pidätysmääräyksenä, seuraa paitsi kyseisen säännöksen sanamuodosta myös sen asiayhteydestä ja puitepäätöksellä tavoitelluista päämääristä, jotka on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan otettava säännöksen tulkinnassa huomioon (ks. vastaavasti mm. tuomio 16.7.2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

50 Siltä osin kuin kyse on puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan asiayhteydestä, kyseisen tulkinnan paikkansapitävyys saa tukea, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 49 kohdassa, mainitun säännöksen syntyhistoriasta, koska säännöksen alkuperäisen sanamuodon mukaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen oli sisällettävä tietoja siitä, ”onko asiasta annettu lainvoimainen tuomio tai joku muu täytäntöönpanokelpoinen oikeuden päätös”.

51 Niinpä se, ettei säännöksen lopulliseen sanamuotoon sisälly enää valinnaisluonteista seikkaa, tukee säännöksen sellaista tulkintaa, jonka mukaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen on joka tapauksessa perustuttava johonkin säännöksessä tarkoitetuista kansallisista oikeudellisista päätöksistä, mahdollisesti päätökseen kansallisen pidätysmääräyksen antamisesta.

52 Lopuksi puitepäätöksellä tavoitelluista päämääristä on todettava, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen niin sanotun ”yksinkertaistetun” menettelyn mukaisesti ja siis antamatta ensin kansallisen pidätysmääräyksen kaltaista kansallista oikeudellista päätöstä, joka on eurooppalaisen

pidätysmääräyksen perusta, voi olla ristiriidassa vastavuoroisen tunnustamisen ja keskinäisen luottamuksen periaatteiden kanssa, jotka ovat eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan järjestelmän perustana.

53 Kyseiset periaatteet nimittäin pohjautuvat lähtökohtaan, jonka mukaan asianomainen eurooppalainen pidätysmääräys on annettu noudattamalla sen pätevyyden edellytyksenä olevia vähimmäisvaatimuksia, joiden joukossa on se, josta säädetään puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa.

54 Kun täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen tarkasteltavana on pääasiassa kyseessä olevan kaltainen niin sanotun ”yksinkertaistetun” menettelyn yhteydessä annettu eurooppalainen pidätysmääräys, joka perustuu puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun pidätysmääräyksen olemassaoloon, eikä eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä mainita eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä erillisen kansallisen pidätysmääräyksen olemassaoloa, kyseinen viranomainen ei kykene selvittämään, onko asianomainen eurooppalainen pidätysmääräys puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetyn vaatimuksen mukainen.

55 Kaiken lisäksi puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetyn vaatimuksen noudattaminen on erityisen tärkeää, koska vaatimus merkitsee, että kun eurooppalainen pidätysmääräys annetaan, jotta toinen jäsenvaltio ottaisi etsityn henkilön kiinni ja luovuttaisi hänet syytetoimenpiteitä varten, tällaisen henkilön osalta on menettelyn ensimmäisessä vaiheessa jo noudatettu menettelyllisiä takeita ja kunnioitettu hänen perusoikeuksiaan, joiden suojaaminen pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusviranomaisen on varmistettava, sovellettavan kansallisen oikeuden mukaisesti muun muassa kansallisen pidätysmääräyksen antamiseksi.

56 Eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva järjestelmä sisältää siten puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetyn vaatimuksen nojalla menettelyllisten oikeuksien ja perusoikeuksien kahdentasoisen suojan, jota etsityn henkilön on saatava, koska sen oikeudellisen suojan lisäksi, jota on annettava ensimmäisellä tasolla annettaessa kansallisen pidätysmääräyksen kaltainen kansallinen oikeudellinen päätös, suoja on varmistettava toisella tasolla annettaessa eurooppalainen pidätysmääräys, joka puolestaan voidaan tarvittaessa antaa lyhyessä ajassa kansallisen oikeudellisen päätöksen antamisen jälkeen.

57 Tällainen kahdentasoinen oikeudellinen suoja puuttuu lähtökohtaisesti pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa sovelletaan niin sanottua ”yksinkertaistettua” eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamismenettelyä, koska tällainen menettely merkitsee, että ennen eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista kansallinen oikeusviranomainen ei ole tehnyt mitään kansallisen pidätysmääräyksen antamisen kaltaista päätöstä, joka on eurooppalaisen pidätysmääräyksen perustana.

58 Ensimmäiseen kysymykseen on vastattava kaiken edellä esitetyn perusteella, että puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että tähän säännökseen sisältyvä käsite ”pidätysmääräys” on ymmärrettävä niin, että sillä tarkoitetaan eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä erillistä kansallista pidätysmääräystä.

Toinen kysymys

59 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään pääasiallisesti, onko puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että kun tässä säännöksessä tarkoitetun ”pidätysmääräyksen” olemassaoloon perustuva eurooppalainen pidätysmääräys ei sisällä mainintaa kansallisen pidätysmääräyksen olemassaolosta, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä sen täytäntöönpanosta.

60 Tässä yhteydessä on palautettava mieleen, että puitepäätöksen soveltamisalalla vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta, joka on, kuten muun muassa puitepäätöksen johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee, rikosasioiden oikeudellisen yhteistyön kulmakivi, sovelletaan puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohdassa; sen mukaan jäsenvaltiot ovat lähtökohtaisesti velvollisia panemaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön (tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 79 kohta).

61 Tästä johtuu, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä tällaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vain tyhjentävästi puitepäätöksen 3 artiklassa luetelluissa täytäntöönpanosta kieltäytymisen ehdottomissa tapauksissa tai puitepäätöksen 4 ja 4 a artiklassa luetelluissa täytäntöönpanosta kieltäytymisen harkinnanvaraisissa tapauksissa. Lisäksi eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanolle voidaan asettaa vain puitepäätöksen 5 artiklassa tyhjentävästi lueteltuja ehtoja (tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 80 kohta).

62 On todettava, että kansallisen pidätysmääräyksen olemassaoloa koskevan maininnan puuttuminen eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ei sisälly puitepäätöksen 3, 4 ja 4 a artiklassa lueteltuihin kieltäytymisperusteisiin eikä se kuulu myöskään puitepäätöksen 5 artiklan soveltamisalaan.

63 On kuitenkin niin – kuten julkisasiamieskin on todennut ratkaisuehdotuksensa 107 kohdassa –, että vaikka kyseisissä puitepäätöksen säännöksissä ei jätetä sijaa millekään muulle kuin näissä säännöksissä luetelluille kieltäytymisperusteille, kyseiset säännökset perustuvat lähtökohtaan, jonka mukaan asianomainen eurooppalainen pidätysmääräys täyttää puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdassa säädetyt kyseisen pidätysmääräyksen sääntöjenmukaisuutta koskevat vaatimukset.

64 Koska puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohta sisältää sääntöjenmukaisuusvaatimuksen, jonka noudattaminen on eurooppalaisen pidätysmääräyksen pätevyyden edellytys, vaatimuksen noudattamatta jättämisen on lähtökohtaisesti johdettava siihen, ettei täytäntöönpanosta vastaava viranomainen pane kyseistä pidätysmääräystä täytäntöön.

65 On kuitenkin katsottava, että ennen kuin kyseinen viranomainen tekee tällaisen päätöksen, jonka on jo luonteensakin johdosta pysyttävä poikkeuksellisena sovellettaessa puitepäätöksellä perustettua vastavuoroisen tunnustamisen ja keskinäisen luottamuksen periaatteisiin perustuvaa luovuttamisjärjestelmää, sen on puitepäätöksen 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti pyydettävä pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusviranomaista toimittamaan kiireellisesti kaikki tarvittavat lisätiedot, jotta se voi tutkia, selittyykö se, ettei eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä mainita kansallisen pidätysmääräyksen olemassaoloa, joko sillä, että tällainen eurooppalaista pidätysmääräystä edeltävä ja siitä erillinen kansallinen pidätysmääräys todellakin puuttuu, vai sillä, että tällainen pidätysmääräys on kyllä olemassa mutta sitä ei ole mainittu.

66 Jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen päätyy katsomaan puitepäätöksen 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti toimitettujen tietojen ja kaikkien muiden käytettävissään olevien tietojen perusteella, että eurooppalainen pidätysmääräys on siitä huolimatta, että se perustuu puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun ”pidätysmääräyksen” olemassaoloon, annettu ilman eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä erillisen kansallisen pidätysmääräyksen tosiasiallista antamista, kyseinen viranomainen ei saa panna eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön, koska se ei täytä puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdassa säädettyjä sääntöjenmukaisuusvaatimuksia.

67 Toiseen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että kun tässä säännöksessä tarkoitetun ”pidätysmääräyksen” olemassaoloon perustuva eurooppalainen pidätysmääräys ei sisällä mainintaa kansallisen pidätysmääräyksen olemassaolosta, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei saa panna sitä täytäntöön, jos se toteaa puitepäätöksen 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti toimitettujen tietojen ja

kaikkien muiden käytettävissään olevien tietojen perusteella, ettei eurooppalainen pidätysmääräys ole pätevä, koska se on annettu antamatta tosiasiallisesti eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä erillistä kansallista pidätysmääräystä.

Oikeudenkäyntikulut

68 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS, 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että tähän säännökseen sisältyvä käsite ”pidätysmääräys” on ymmärrettävä niin, että sillä tarkoitetaan eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä erillistä kansallista pidätysmääräystä.**

2) **Puitepäätöksen 2002/584, sellaisena kuin se on muutettuna puitepäätöksellä 2009/299, 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että kun tässä säännöksessä tarkoitetun ”pidätysmääräyksen” olemassaoloon perustuva eurooppalainen pidätysmääräys ei sisällä mainintaa kansallisen pidätysmääräyksen olemassaolosta, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei saa panna sitä täytäntöön, jos se toteaa puitepäätöksen 2002/584, sellaisena kuin se on muutettuna, 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti toimitettujen tietojen ja kaikkien muiden käytettävissään olevien tietojen perusteella, ettei eurooppalainen pidätysmääräys ole pätevä, koska se on annettu antamatta tosiasiallisesti eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä erillistä kansallista pidätysmääräystä.**

Allekirjoitukset